

Amb la primavera: romiatges

JOSEP
GIRONÈS
ESCRITOR

Amb l'esdeveniment de la primavera, a gairebé tots els pobles de la comarca de la Terra Alta té lloc alguna romeria, una festa que compta amb un gran predicament religiós i social. Aquests romiatges s'iniciaren al començament del segle XVIII, a partir d'una prometença de vila, un sacrifici proposat pel capellà i pels jurats del poble que demanaven al cel pluges en temps de sequera, o la sanitat de les persones, en períodes de pestes.

Els romiatges fan camí des d'una població a l'ermita on es passa el dia, fins al moment de retornar al poble. Algunes ermites, com la de Santa Magdalena de Berrús o la de la Mare de Déu de la Fontcalda, reben romiatges procedents de diversos pobles, per bé que la majoria congreguen gent d'una sola població, com la de Sant Francisco, a la Fatarella; Santa Madrona, a Corbera d'Ebre; Santa Magdalena, al Pinell de Brai; Sant Josep, a Bot; la Mare de Déu dels Àngels, a Horta de Sant Joan, i Santa Madrona, a Arnes.

A les romeries destaquen les cerimònies religioses, les quals inclouen cants tradicionals que es remunten segles enre, per bé que en el decurs del dia també hi ha temps per al refermament dels lligams comunitaris i de pertinença a una mateixa societat.

Algunes romeries han sabut mantenir les essències, com la de Sant Francisco, que cada any s'organitza a la Fatarella coincidint amb el primer dissabte després de la Pasqua de Resurrecció.

En la romeria de Sant Francisco els pelegrins es desplacen fins a un dels punts més llunyans del terme, situat a més de dot-

ze quilòmetres, on hi ha l'ermita. Els actes s'inicien ben de nit, amb els participants que es presenten a l'església de Sant Andreu quan les campanes comencen a giravoltar alegrement. A les sis del matí, el mossèn condueix el pelegrinatge fins a les darreres cases del poble, on l'acomia amb la comanda que els participants tinguin cura de les tradicions. Tot seguit, el mossèn se'n torna fins a l'església acompanyat pels escolans i un reduït nombre de persones, mentre la comitiva continua camí.

Al capdavant dels pelegrins, obre pas el portador d'una pesada campana de mà, el qual, igual com l'abanderat i el portador de la creu parroquial, han realitzat la seva particular prometença. Tot seguit, un grup de quatre cantors s'encarreguen de les cançons i dels resos corresponents a la diada, als quals segueixen els homes, les dones i els nens. La importància dels cantors en la diada és màxima, ja que en bona part són els conservadors dels cants, i és per això que al poble es guarda bona memòria dels cantaires dels darrers cent anys.

*Algunes romeries han sabut
mantenir les essències, com
la de Sant Francisco, que cada
any s'organitza a la Fatarella*

Després de gairebé una hora de camí, en un punt des d'on encara es veu l'ermita de la Misericòrdia, els pelegrins s'acomodien del poble. Minuts després, a la Creueta, la comitiva s'atura un moment a reposar forces, abans de continuar el camí cap a l'ermita de Sant Francisco.

En arribar a l'ermita, el capellà i algunes persones reben els romeus respectuosament. A partir d'aleshores, s'esmorza, fins que el mossèn celebra la missa. A continuació hi ha temps per a una ballada de sardanes i per a les relacions amicals

i veïnals, per bé que dones i homes preparen el millor dinar possible i els bords que els pelegrins han de lluir en la tornada al poble. El bordó és un element bastit amb llucs de sarga, amb els quals es dibuixa una carabassa al capdamunt d'una canya, i és un dels símbols del dia.

Al punt del migdia, els majorals ofereixen a les autoritats i al capellà un bon dinar, i tothom es posa a menjar enmig d'un ambient d'alegria.

Havent dinat, hi ha temps per la xerxolà, els balls populars i els jocs tradicionals.

A mitja tarda, el portador de la campana assenyalava l'hora d'iniciar el retorn. Al pas que marca el campaner, el romiatge es posa de camí, amb resos i cants. És tradició que en un punt concret la comitiva s'aturi a descansar i, més endavant, a sopar. Després i de camí, els romeus s'apropen a les roques d'Abellot, des d'on ja es veu el campanar de l'església de la Fatarella. Allí han d'esperar que es faci fosc per entrar al poble. Aleshores, des del campanar es vigila l'arribada del seguici i del senyal de foc que emeten, per tal d'avisar la població, a toc de campanes, del retorn del romiatge.

En entrar al poble, els cants dels pelegrins ressonen contra les parets de les cases i resulten estremidors. Al capdamunt de la costa de la Font, el capellà i els escolans, el Consistori i un nombre important de persones, tots al voltant del santcríst del poble, esperen la processó. Costa de la Font amunt i quan ja es troba a uns trenta metres del crist, el portador de la campana s'agenollà i fa tres tocs. Quan s'aixeca, repeteix l'acció anterior quinze metres més endavant, cosa que torna a realitzar als peus mateix de la imatge de Nostre Senyor a la creu. Mentrestant, tothom canta a tot pulmó, donant gràcies a Déu i al sant pels beneficis aconseguits, i amb l'esperança de veure complertes altres necessitats.

La pelegrinació s'acabà a l'església, amb el cant *Regina coeli laetare*, en un dia penitencial que no deixa de banda la part lúdica.